KUTSESTANDARD

Piirivalvur, tase 5

Kutsestandard on dokument, milles kirjeldatakse tööd ning töö edukaks tegemiseks vajalike oskuste, teadmiste ja hoiakute kogumit ehk kompetentsusnõudeid

Piirivalvur, tase 5 kutsestandard on aluseks koolitusprogrammide koostamisele ning isikute kompetentsuse hindamisele kutse andmisel.

Kutsenimetus	Eesti kvalifikatsiooniraamistiku (EKR) tase
Piirivalvur, tase 5	5

A-osa
KUTSEKIRJELDUS

A.1 Töö kirjeldus
Piirivalve eesmärgiks on Euroopa Liidu elanike ja EL viibivate isikute turvalisuse tagamine. Piirivalve ülesandeks on riigipiiri valvamine ja piiripunktides piirikontrolli teostamine, inimelude päästmine merel ja piiriveekogudel ning merereostuse avastamine ja likvideerimine. Piirivalvuri peamisteks tööülesanneteks on riiki (Euroopa Liitu) sisenemise ja riigist (Euroopa Liidust) väljumise tingimustele vastavuse kontrollimine, patrull- ja vaatlustegevus riigipiiril ebaseadusliku riigipiiri ületuse ennetamiseks, avastamiseks ja tõkestamiseks ning haldus- ja süüteomenetluste läbiviimine oma pädevuse piires. Piirivalvur langetab iseseisvalt otsuseid oma ametikoha pädevuse piires ja on võimeline ette nägema oma otsuste tagajärgi ning vastutab nende eest. Piirivalvur, tase 5 teostab piirikontrolli piiripunktides ning patrull- ja vaatlustegevust riigipiiril ning juhib toimkonna tegevust. Täidab juhi korraldusi ja võtab vastu iseseisvaid otsuseid oma pädevuse piires, tegutsedes nii üksi kui meeskonnas. Töö eeldab palju suhtlemist, sh võõrkeelte kasutamist. Piirivalve kutsealal on lisaks 5. taseme piirivalvuri kutsele järgmised kutsed: piirivalvur, tase 4, kes teostab piirikontrolli piiripunktides ning patrull- ja vaatlustegevust riigipiiril; piirivalvur, tase 6, kes korraldab piirikontrolli piiripunktides ning patrull- ja vaatlustegevust riigipiiril, korraldab siseriiklikku ja rahvusvahelist koostööd, juhib struktuuriüksuse tööd; piirivalvur, tase 7 juhib struktuuriüksuse tööd, korraldab piirikontrolli ning patrull- ja vaatlustegevuste metoodikate väljatöötamist, korraldab siseriiklikku ja rahvusvahelist koostööd, teostab järelevalvet.
A.2 Tööosad
A.2.1 Piirivalve 2.1.1 Piirikontroll piiripunktis 2.1.2 Riigipiiri valvamine 2.1.3 Tehniliste vahendite kasutamine 2.1.4 Teabetöö 2.1.5 Turvataktika 2.1.6 Otsingu- ja päästetegevus merel ja piiriveekogul A.2.2 Juhtimine 2.2.1 Piirihalduse korraldamine 2.2.2 Ressursside haldamine A.2.3 Menetlemine 2.3.1 Järelevalvemeetmete kohaldamine 2.3.2 Rahvusvahelise kaitse menetlus 2.3.3 Viisamenetluse läbiviimine piiripunktis

2.3.4 Väärtegude menetlemine
Valitavad tööosad
A.2.4 Väikelaeva juhtimine 2.4.1 Ohtude ja riskide hindamine sõidul väikelaevaga 2.4.2 Väikelaeva kasutuseelne ja -järgne hooldamine A.2.5 Alarmsõiduki juhtimine 2.5.1 Alarmsõidu tegemine 2.5.2 Ohtude ja riskide hindamine alarmsõidul
A.3 Töö keskkond ja eripära
5. taseme piirivalvurid töötavad nii siseruumides (nt kordonid, piiripunktid) kui vabas õhus (nt patrullimine piiripunktide vahelisel alal, piiripunktides, merel ja piiriveekogudel). Töö on üldjuhul vahetustega, töötada tuleb päeval ja öösel, ka nädalavahetustel ja riiklikel pühadel. Piirivalvur kannab teenistuses olles vormiriietust. Piirivalvuri töö on mitmekülgne, iseloomulikud on intensiivsed perioodid. Ette tuleb väga erinevate situatsioonide lahendamist, mis nõuavad kõrget professionaalsust, head füüsilist vormi ning vaimset vastupidavust.
A.4 Töövahendid
Piirivalvuri töövahenditeks on transpordivahendid, tehnilised vaatlusvahendid, piirikontrollivahendid, IKT vahendid, infosüsteemid, sidevahendid, päästevarustus, relvad ja erivahendid, mere- ja topograafilised kaardid.
A.5 Tööks vajalikud isikuomadused
Piirivalvuri töö eeldab distsiplineeritust, lojaalsust Eesti Vabariigile, ausust, seaduskuulekust ja kohusetundlikkust. Vajalikud on ka hea stressitaluvus ja tasakaalukus.
A.6 Kutsealane ettevalmistus
Tavaliselt on 5. taseme piirivalvuril vähemalt keskharidus ja kutseharidus piirivalve erialal.
A.7 Enamlevinud ametinimetused
Vanempiirivalvur, juhtivpiirivalvur.
A.8 Regulatsioonid kutsealal tegutsemiseks
Töötamist piirivalvurina reguleerib politsei ja piirivalve seadus.

B-osa
KOMPETENTSUSNÕUDED

B.1 Kutse struktuur
Piirivalvur, tase 5 kutse koosneb kuuest kompetentsist. Selle kutse taotlemisel on nõutav kompetentside B.2.1-B.2.3 ja B.2.6 (läbiv kompetents) tõendamine. Lisaks on võimalik täiendavalt tõendada vähemalt üks valitavatest kompetentsidest B.2.4 ja B.2.5.

B.2 Kompetentsid

KOHUSTUSLIKUD KOMPETENTSID

B.2.1 Piirivalve	**EKR tase 5**
Tegevusnäitajad: 1) kontrollib riiki sisenemise ja riigist väljumise tingimustele vastavust, lähtudes EL ja siseriiklikest õigusaktidest; teostab esmaseid tollikontrolli toiminguid vastavalt tolliseadusele; teostab vajadusel täiendavat kontrolli, arvestades probleemi iseloomu; otsustab peale täiendavat kontrolli piiriületuse lubamise või mittelubamise ning vormistab vajalikud dokumendid vastavalt Schengeni piirieeskirjadele jt õigusaktidele; osaleb piirikontrollialases siseriiklikus ja rahvusvahelises koostöös;	

2) teostab patrull- ja vaatlustegevust riigipiiril, ennetab, avastab ja tõkestab ebaseadusliku riigipiiri ületuse vastavalt õigusaktidele; kontrollib piirirežiimi eeskirja nõuete täitmist; teeb piirijuhtumi avastamise korral vajalikud toimingud sündmuskohal; juhib toimkonna tegevust, täidab vajaliku dokumentatsiooni vastavalt nõuetele; 3) kasutab esimese ja teise astme piirikontrolli vahendeid vastavalt kasutusjuhenditele ja metoodikale; kasutab riigipiiri valvamisel tehnilisi vahendeid (isiklikke, mobiilseid ja statsionaarseid) vastavalt kasutusjuhenditele ja metoodikale; 4) teostab riskianalüüsipõhist profileerimist eesmärgiga tõkestada ebaseaduslikku rännet ja kuritegevust; vajadusel küsitleb isikut ja kasutab täiendavaid andmebaase; talletab kogutud informatsiooni analüüside koostamiseks vastavalt kehtestatud korrale; menetluse käigus kogub täiendavat informatsiooni; 5) tagab teenistusülesannete täitmisel enda ja teiste turvalisuse vastavalt kehtestatud korrale; kasutab vahetut sundi õiguspäraselt; 6) teostab otsingu- ja päästetegevust merel ja piiriveekogul meeskonna (SRU) koosseisus; kasutab side- ja päästevahendeid vastavalt metoodikale.	
Teadmised: 1) teenistuskoera kasutamise põhimõtted; 2) merereostuse avastamise, lokaliseerimise ja likvideerimise alused.	
Hindamismeetod(id): kirjalik või suuline test ja/või praktiline töö.	
B.2.2 Juhtimine	**EKR tase 5**
Tegevusnäitajad: 1) juhib toimkonna/vahetuse tööd, korraldades teenistust vastavalt etteantud korraldustele; langetab kiireid ja selgeid otsuseid, arvestades toimkonnas/vahetuses tekkinud olukorda; vastutab toimkonna/vahetuse tegevuse eest; teeb kokkuvõtte toimkonna/vahetuse tegevustest vastavalt korrale; 2) jälgib ressursside kasutamist toimkonnas/vahetuses; annab ülevaate toimkonna/vahetuse ressursside kasutamisest; teeb ettepanekuid ressursside tõhusamaks kasutamiseks.	
Teadmised: 1) juhtimisteooria; 2) juhtimise psühholoogia; 3) oma organisatsiooni halduskorraldus; 4) teenistuskoera kasutamise põhimõtted; 5) merereostuse avastamise, lokaliseerimise ja likvideerimise alused; 6) täiskasvanute koolitamise põhimõtted.	
Hindamismeetod(id): kirjalik või suuline test ja/või praktiline töö.	
B.2.3 Menetlemine	**EKR tase 5**
Tegevusnäitajad: 1) kohaldab järelevalvemeetmeid vastavalt õigusaktidele; teostab järelevalvet toimkonna poolt kohaldatud meetmete õiguspärasuse osas; 2) tuvastab rahvusvahelist kaitset vajavad isikud vastavalt õigusaktidele; 3) võtab vastu viisataotluse, teostab viisa väljastamiseks vajalikud toimingud ning väljastab viisa vastavalt kehtivale korrale; tühistab viisa või tunnistab viisa kehtetuks vastavalt õigusaktile; 4) tuvastab väärteokoosseisu vastavalt õigusaktidele; menetleb väärtegusid vastavalt õigusaktidele.	
Teadmised: 1) Schengeni piirieeskirjad; 2) politsei ja piirivalve seadus; 3) riigipiiri seadus; 4) viisaeeskiri; 5) piirirežiimi eeskiri; 6) jt menetlustoimingute aluseks olevad õigusaktid.	
Hindamismeetod(id): kirjalik või suuline test ja/või praktiline töö.	

VALITAVAD KOMPETENTSID

Kutse taotlemisel on võimalik täiendavalt tõendada vähemalt üks valitavatest kompetentsidest B.2.4 ja B.2.5.

B.2.4 Väikelaeva juhtimine	**EKR tase 5**
Tegevusnäitajad: 1) hindab riske ja ohtusid teenistusülesannete täitmisel väikelaevaga; järgib väikelaeva juhtimisega seotud õigusakte; kasutab enesepääste ja inimeste veest päästmise võtteid vastavalt juhenditele; juhib väikelaeva toimkonna tegevust vastavalt juhenditele; 2) kontrollib väikelaeva korrasolekut, selle varustuse komplektsust vastavalt nõuetele; teostab kasutuseelset ja kasutusjärgset varustuse ja tehnika hooldust vastavalt nõuetele; teostab kasutuseelse ja kasutusjärgse hoolduse üle järelevalvet.	
Teadmised: 1) meresõiduohutuse seadus.	
Hindamismeetod(id): kirjalik või suuline test ja/või praktiline töö.	
B.2.5 Alarmsõiduki juhtimine	**EKR tase 5**
Tegevusnäitajad: 1) teostab ohutult alarmsõitu vastavalt väljasõidukorraldusele, ohu hinnangule ja alarmsõiduki juhtimist reguleerivatele õigusaktidele vastava kategooria sõidukiga; täidab temale antud ülesandeid, arvestades sõiduki eriotstarvet, omapära ning sündmuse iseloomu; 2) hindab visuaalselt ja sõiduki omapärale tuginedes ning ilmastiku, tee- ja liiklusolusid arvestades erinevaid riske ning ohtusid sündmuskohale jõudmiseks; valib vastavalt ohtude ja riskide hinnangule ning sündmuse omapärale sündmuskohale jõudmiseks sobiva sõidukiiruse ning teekonna, kasutades sihtkoha leidmiseks navigatsiooni- ja positsioneerimisvahendeid.	
Teadmised: 1) liiklusseadus.	
Hindamismeetod(id): kirjalik või suuline test ja/või praktiline töö.	

KUTSET LÄBIVAD KOMPETENTSID

B.2.6 Piirivalvur, tase 5 kutset läbiv kompetents	**EKR tase 5**
Tegevusnäitajad: 1) kasutab oma töös eesti keelt tasemel B2 ning vähemalt ühte võõrkeelt tasemel B1 erialase sõnavara kasutamisega (vt lisa 1 „Keeleoskuse hindamise skaala“); 2) kasutab teenistusülesannete täitmiseks vajalikke IKT süsteeme, andmebaase ja -kogusid; järgib andmekaitse nõudeid; 3) teenistusülesandeid täites austab täielikult inimväärikust ning ei diskrimineeri isikuid soo, rassilise või etnilise päritolu, usutunnistuse või veendumuste, puuete, vanuse või seksuaalse sättumuse tõttu; 4) rakendab sundi või muid põhiõiguseid piiravaid meetmeid, tagades meetmete proportsionaalsuse ning isikute põhiõiguste järgimise; hindab põhiõiguste järgimist ning põhiõiguste piiravate meetmete proportsionaalsust, otsustab põhiõiguste piiramise vajalikkuse, rakendatavad meetmed ning tagab rakendatud piirangute nõuetekohase fikseerimise; 5) järgib oma töös avaliku teenistuja eetikakoodeksit; 6) suhtleb lugupidavalt ja professionaalselt nii töökaaslaste kui ka klientidega; kasutab konfliktilahendamismeetodeid, vältimaks meeskonnasiseseid konflikte ning konflikte klientidega; lahendab tekkinud konflikte; loob positiivse suhtluskeskkonna ja käitub vastavalt headele suhtlemistavadele; 7) töötab tõhusalt meeskonnas ja selle huvides ning kohandub meeskonnaga; arvestab teistega ja täidab oma rolli meeskonnas; rakendab töös oma teadmisi ning oskusi maksimaalselt, lähtudes organisatsiooni eesmärkidest; 8) suhtleb lugupidavalt ja professionaalselt erinevatest kultuuridest, religioosse taustaga ning erinevate väärtushinnangutega inimestega ilma eelarvamuste, rassilise diskrimineerimise ja ksenofoobiata; 9) osaleb asutusesiseses, siseriiklikus ja rahvusvahelises koostöös;	

10) käitub esmaabi osutamist vajavas situatsioonis sobival viisil.
Teadmised: 1) riigiõigus; 2) haldusõigus; 3) Euroopa Liidu õigus; 4) rahvusvaheline õigus; 5) asutusesisesed regulatsioonid.
Hindamismeetod(id): Läbivaid kompetentse hinnatakse integreeritult kõigi teiste kutsestandardis toodud kompetentside hindamise käigus.

C-osa
ÜLDTEAVE JA LISAD

C.1 Teave kutsestandardi koostamise ja kinnitamise kohta ning viide ametite klassifikaatorile	
1. Kutsestandardi tähis kutseregistris	18-11122013-02/6k
2. Kutsestandardi koostajad	Jalmar Ernits, Politsei- ja Piirivalveamet Raavo Järva, Politsei- ja Piirivalveamet Priit Järvpõld, Politsei- ja Piirivalveamet Rando Kruusmaa, Politsei- ja Piirivalveamet Merle Kutser, Sisekaitseakadeemia Viljar Kärk, Politsei- ja Piirivalveamet Maiko Martsik, Sisekaitseakadeemia Janek Mägi, Siseministeerium Heiki Suomalainen, Politsei- ja Piirivalveamet Piret Teppan, Sisekaitseakadeemia Ivo Utsar, Politsei- ja Piirivalveamet
3. Kutsestandardi kinnitaja	Õigus- ja Sisekaitse Kutsenõukogu
4. Kutsenõukogu otsuse number	12
5. Kutsenõukogu otsuse kuupäev	11.12.2013
6. Kutsestandard kehtib kuni	10.04.2018
7. Kutsestandardi versiooni number	6
8. Viide Ametite Klassifikaatorile (ISCO 08)	3351 Tolli- ja piiriinspektorid
9. Viide Euroopa kvalifikatsiooniraamistikule (EQF)	5
C.2 Kutsenimetus võõrkeeles	
Inglise keeles	Border Guard, level 5
C.3 Lisad	
Lisa 1 Keelte oskustasemete kirjeldused	